

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Let XXIV. - Štev. 12. (794)

TRST - 28. julija 1972

50 lir

Z delavskim razredom morajo nastopiti tudi druge družbene sile

Mnogi se, javno in zasebno, sprašujejo, kakšna bo ta jesen, ko bo treba obnoviti delovne pogodbe.

Osnovna značilost te jeseni je že na dlani: družbeni in politični položaj označujeta skupni napad gospodarjev in njihovih političnih sil proti delavskemu gibanju.

Napad prihaja z različnih strani, a je koordiniran. Že dalj časa opazamo dramtizacijo sindikalnega in gospodarskega položaja. Javno mnenje skušajo prepričati, da so delavci krivi, če stvari ne gredo tako, kot bi morale. Krivi naj bi bili sindikati in «stalnost sindikalnih sporov», «onemogočeno upravljanje tovarn», «odsotnost delavcev» itd. Vse to so izrazi iz slovarja gospodarjev in političnih sil, ki jih podpirajo: slišimo pa jih iz ust tistih, ki bi radi zvrnili na ramena delavcev odgovornost za trenutni gospodarski zastoj.

Res pa je, da je gospodarski zastoj povzročila konjunktura, kakor tudi sama struktura gospodarstva. Za to je treba kriviti nesposobnost italijanskih gospodarjev, ki težijo po čimveč dobičkih (istočasno pa izvažajo svoje kapitale v tujino), nočejo pa obnoviti, posodobiti tovarniških obratov. Krive so še družbene sile, ki zavirajo reforme in uveljavljajo politiko zamrzovanja gospodarskega razvoja. Cilj teh sil

je še enkrat zaustaviti delavske nastope. Na tej liniji nastopajo skupaj zasebni gospodarski krogi, državna industrija in vlada.

ARTURO CALABRIA
deželni tajnik CGIL za
Furlanijo-Juljsko krajino

(Nadaljevanje na 2. strani)

Centristična vlada in slovenska manjšina

Uspeli bomo, če bomo znali najti pravilne oblike boja ob podpori vsega delavskega gibanja

Vsakokrat, ko nova vlada dobi zaupnico od parlamenta, in še posebej ob pričetku legislature, se vprašamo kakšni so izgledi za rešitev naših narodnostnih vprašanj. Tokrat, po desetih letih vladanja levega centra, ki ni znal ali bolje rečeno ni hotel zadostiti našim zahtevam, imamo vlado, ki se usmerja vedno bolj v desno. Če ugotavljamo, da je bil v tem razdobju naš boj težaven in malo učinkovit moramo priti do zaključka, da so danes perspektive za nas še manj ugodne. Samo politični naivneži, katere še najdemo, kljub dolgoletnim izkušnjam, trdijo, da se nam obetajo z Andreottijevo vlado boljši časi.

Kakor prejšnji predsedniki vlad tako je tudi Andreotti v svoji programski izjavi izrecno omenil samo južnotirol-

sko manjšino. Na nas se ni spomnil čeravno je dobro seznanjen o naših vprašanjih, kot je sam izjavil, ko je pred volitvami obiskal naše kraje. Na to namerno pozado o dolžnosti vlade do naše skupnosti je predsednika Andreottija, med razpravo v poslanski zbornici, kritično opozoril generalni tajnik KPI poslanec Berlinguer. Šele zatem, pod pritiskom največje delavske stranke v parlamentu, je novi ministrski predsednik v zaključni izjavi dejal, da «zaščita manjšin, ki je ne določa samo ustava, ampak je tudi stvar demokracije, ne zadeva samo manjšine nemskega jezika temveč tudi druge, kot je n. pr. slovenska manjšina». S. hvalež-

ALBIN ŠKERK

(Nadaljevanje na 2. strani)

Udeležite se festivala komunističnega tiska v Saležu.

(Spored objavljamo na 4. strani).

Vojni zločini v Vietnamu

Američani so besni, ker ne morejo zlomiti odpora vietnamskega ljudstva. V vietnamski vojni so se poslužili klasičnega orožja, strupenih plinov in drugih kemičnih sredstev. Toda niso uspeli.

Zadnje tedne so hudo bombardirali Severni Vietnam. Civilnemu prebvalstvu so prizadejali velikanško škodo.

Generalni tajnik Waldheim je pozval ameriško vlado, naj preneha z bombardiranjem Severnega Vietnama. Ameriška vlada je Waldheimu zamerila ter ga obdolžila, da je «nasedel propagandi Severnega Vietnama».

Washington ne spoštuje določil in načel mednarodnega prava.

Te dni je odpotovala v Vietnam delegacija mednarodne komisije za raziskovanje vojnih zločinov.

Pred kratkim je prišlo na dan, da so ameriški napadalci preizkusili v Vietnamu tudi tako imenovano «ognjeno nevihto». Odkrit je torej še en dokaz o zločinih, ki so jih zakrivali napadalci. (Več o tem objavljamo na 6. strani).

Z delavskim razredom tudi druge družbene sile

(Nadaljevanje s 1. strani)

Danes gospodarji izzivajo, pred obnovitvijo delovnih pogodb velikih in številnih strok (kemijske, kmetijskih delavcev, zidarjev), ogrožajo zaposlitev itd. Na ta način skušajo izsiljevati delavce, ki nastopajo za svoje zahteve, obenem pa s tem skušajo privabiti v svoje blagajne nove državne podpore, mimo vsakršnega pogojevanja ali nadzorstva.

V okviru preokreta na desno opazamo na tej fronti tudi odgovorne dejavnike državnega gospodarstva in vladne predstavnike. Tako Andreotti v svojih programskih izjavah, tako predsednik IRI in guverner državne banke, tako predsednik «Intersinda».

Končno skušajo položaj še najbolj zaostri v samih tovarnah, na delovnih mestih. Tako opazamo splošne represijske pojave v tovarnah, nastop policije in sodstva, prijave delavcev, sindikalistov in študentov, kar gre vse na rovaš fašističnih prevratnikov in izzivačev.

Italijanski veleindustriji so že zdavnaj izoblikovali svoj politični program, ko so zahtevali sestavo centristične in «močne» vlade. Ponejše so ga še izpopolnili z zahtevami, naj vlada omeji pravico do stavke, omeji dopolnilna pogajanja po obratih, ošibi osnovne strukture delavske demokracije, kot so tovarniški sveti. Od vlade zahtevajo še, naj se odločno postavi po robu zahtevam po spremembah organizacije dela, po izboljšanju delovnega razmerja v tovarnah.

Glavni cilj gospodarskih krogov pa je onemogočiti povezavo med sindikalnim bojem v tovarnah z družbenim gibanjem za zaposlitev, reforme in nove naložbe produktivnega ali družbenega značaja.

Boj, ki so ga delavci že začeli, in se bo jeseni razrastle, bo vsekakor trd in neizprosni. A to ni boj samo v lastno korist: ne gre samo za pogodbe, temveč za mnogo, mnogo več. Pogodbe so os, ob katerih se prepletajo zahteve po reformah (stanovanja, šole, zdravstvo, prevozi), za obrambo kupne vrednosti, za zadovoljitev družbenih potreb, za ohranitev in razširitev zaposlitvene ravni.

V Trstu pomeni ta boj definirati (in to dokončno in stvarno, ne samo v luči običajnih obljub raznih ministrov) vse aspekte tržaškega gospodarstva: pristanišča, morna-

rištva, industrijskega področja, arzenala «Sv. Marka».

Vsa ta vprašanja se tako prepletajo, da bodo nujno zajela tudi druge plati prebivalstva, katerih potrebe so enake potrebam delavcev, uradnikov in kmetov.

Nihče ni okrnil borbenega potenciala delavcev, ki se zavedajo, da bo spopad imel politično obelodajanje, zato ker tako hočejo veliki industriji. To so dokazali že spopadi prejšnjih dni, 21. julija, ko so v Trstu nastopili za naše gospodarstvo pristaniščniki, delavci v lodjedelnici in pomorščaki.

Veleindustriji naj si ne delajo utvar o zmagi, čeprav imajo za seboj široko in močno zavezništvo sil. Premagani bodo v interesu vse družbe in same demokracije. Z delavskim razredom, ki bo nastopil združeno — in to mu olajša tudi ustanovitev sindikalne federacije, ki obnavlja cilj organizacijske enotnosti — morajo nastopiti tudi druge družbene aktivne sile. To pa zato, ker mora v spopadu biti osamljen velekapital s svojimi političnimi pristaši, kot leta 1969. Za to zavezništvo, ki je pogoj za dosego družbenih reform, za obrambo in razvoj demokracije, se moramo vsi zavzemati.

Centristična vlada in slovenska manjšina

(Nadaljevanje s 1. strani)

nostjo tovarišu Berlinguerju za njegov poseg jemljemo na znanje tudi to izjavo Andreottija čeravno je bila izsiljena, kar je dokaz pomanjkauja dobre volje za rešitev naših narodnostnih vprašanj.

Zadnji najvidnejši dogodki v parlamentu: izvolitev nekaterih predsednikov stalnih parlamentarnih komisij z odločilnimi glasovi fašistov; zavrnitev izboljševalnega predloga o pokojninah, predloga KPI in PSI (zavrnjen je bil z odločilnimi glasovi MSI v komisiji za delo) itd. nam potrjujejo, da z Andreottijevo centristično vlado prehajamo v reakcionarnejše obdobje, polno neznanj in nevarnosti za usodo italijanske demokracije. V tem kritičnem obdobju, ko se bodo stopnjevali srčiti boji za ohranitev in izboljšanje delavskih pravic, se bomo morali bolje pripraviti tudi mi kot narodnostna skupnost na enoten in skupen boj za naše pravice.

Naš boj za pravice je lahko učinkovit tudi v težjih razmerah kot nas učijo izkušnje iz preteklosti. Uspešen pa bo le če bomo znali najti pravilne oblike tega boja z masovno udeležbo vsega našega ljudstva in ob neobhodni podpori celotnega delavskega gibanja.

Poziv enotnega protifašističnega odbora

Ob 25. juliju, obletnici padca fašističnega režima v Italiji, je tržaški Enotni odbor proti fašizmu in zatiranju naslovil državljano poslanico, v kateri je rečeno:

«25. julija ni le obletnica padca fašizma, temveč je tudi važen mejnik v zburjanju demokratične zavesti in v krepitevi idealov enotnosti, pravice in svobode.

Ne moremo se omejiti zgolj na spomine in komemoracije. Seznaniti moramo predvsem mlade rodove, ki so jih v mnogih primerih razočarali sodobni problemi in stanje, da je bil fašizem komična burka, a da je predstavljal v glavnem moralno, socialno in politično tragedijo.

Fašizem je bil zločinski pojav. Prevaral je mnoge državljane ter jih skušal «združiti» in «vzgojiti» pod geslom «credere, obbedire, combattere». Zapeljal jih je in prevaral, ko se je podal na imperialistično pustolovščino — a takrat se je začela zburjati in upirati ljudska zavest. Postal je odkrito zločinski, ko se je podredil nacistični in rasistični Nemčiji ter z njo vred zakrivil najhujše krutosti in množične pokole.

Danes se zopet pojavljajo stare reakcionarne in rasistične usmeritve, ki jih podpirata vladna strpnost in potuha določenih krogov ter finančno podpira domači in tuji kapital.

Potrebno je, da se med ljudstvom zbudi popolna zavest o nevarnosti sedanjega položaja, potrebno je, da se antifašisti, borci za svobodo, partizani in mladina odločno prizadevajo za demokratično napredovanje.»

Kdaj bodo sodili zločince ki so «delali» v Rižarni?

Senatorja tov. Paolo Sema in Silvano Bacicchi sta naslovila na predsednika senata nujno pismo vprašanje v zvezi s procesom proti krivcem hudih zločinov, ki so jih zagrešili nacifašisti v tržaški Rižarni.

V omenjeni vlogi pripominjata med drugim, da je preteklo 27 let od konca vojne in obratovanja krematorija v Rižarni. Pripominjata tudi, da so znana imena nacistov, ki ustanovili in vodili taborišče smrti v tržaški Rižarni ter imena njihovih fašističnih kolaboracionistov.

Kot je znano je preiskovalni sodnik leta 1970 začel zbirati gradivo o zločinih, ki so jih zagrešili nacifašisti v Rižarni, toda doslej še ni prišlo do konkretnega zaključka.

Deželni urbanistični načrt

Ta načrt ne upošteva dejstva, da v deželi živi slovenska narodnostna skupnost

Deželna vlada je po več letih neupravičenega zavlačevanja in to zaradi velikih notranjih političnih sporov, končno objavila deželni urbanistični načrt.

Ta načrt je sedaj na razpolago osim posvetovalnim odborom za socialni in gospodarski razvoj, ki jih sestavljajo predstavniki vseh občin dežele, da ga preučijo in predlagajo morebitne popravke in dopolnila. Za to odgovorno delo imajo odbori na razpolago dva meseca. Upoštevajoč poletni čas in težave za organizacijsko delo je odmerjeni rok za poglobljeno študijo preveč skrčen. Ta naglica je tembolj neupravičena, ko ugotavljamo, da je deželna vlada potrebovala več kot šest let za izdelavo načrta.

V tem članku ne bomo opravili podrobne analize urb. načrta, vendar pa lahko trdimo, da načrt izraža protislovja, ki izhajajo iz doseženega kompromisa različnih komponent deželne vlade in da zaradi tega ne ustreza pričakovanjem in potrebam stvarnosti.

Naloga dež. urbanističnega načrta bi morala biti v bistvu, da planira deželno ozemlje če ne v detaljih vsaj v splošnih potezih in da predvideva posamezna področja za razvoj industrije, kmetijstva, trgovine, obrtništva, prevozov; predvidene bi morale biti lokacije za nova večja naselja, za univerzitetne ustanove, za kulturne, športne in turistične naprave, kot tudi lokacije za bolnišnice in druge zdravstvene in socialne ustanove. Vsega tega načrt točno ne predvideva.

Deželni urb. načrt pa točno načrtuje velike prometne zveze in avtoporte, o katerih se že leta govori in razpravlja, ni pa nikjer rečeno s kakšnimi sredstvi in kdaj bodo uresničeni. Večji delež urbanističnega načrtovanja, tako dež. zakon o urbanistiki kot tudi sam urbanistični načrt in njegova pravila prenašajo kompetenco na dva urbanistična organa. Prvi je konzorcij vseh občin, ki spadajo v eno od osmih področij za gospodarski in socialni razvoj, drugi organ pa sestavljajo področja (Comprehensori), ki bi zajela več občin. Taka področja niso ne po zakonu, niti po urbanističnem načrtu opredeljena. Razumljivo je, da je težavno, morda tudi ni pravilno, da je vsaka najmanjša občina samostojna kar zadeva urbanistična načrtovanja. Vendar se tu postavlja izredno važno in kočljivo vprašanje slovenskih občin. Kot v vseh važnih deželnih dokumentih, tako je tudi dež.

urb. načrt prezrl, da v naši deželi živi slovenska narodna skupnost in to je toliko bolj obsodbe vredno, ker je za urbanistični resor odgovoren odbornik, ki pripada PSI. Znano je, da so prav urbanistični načrti izredno važni in pomembni dokumenti, ki lahko pripomorejo k ohranitvi in razvoju slovenske narodne skupnosti, seveda če ta cilj zasledujejo in ga pravilno obdelajo. Nekateri občinski regulacijski načrti so ta cilj pozitivno zasledovali, sedaj pa se na podlagi popravljenega urbanističnega zakona št. 23 odvzema posameznim občinam mnogo pristojnosti in jih dodeljujejo medobčinskim odborom, v katerih bodo slovenske občine, po vsej verjetnosti, v manjšini. In to bo usodno vplivalo na slovensko občine, če ne bodo znale odločno braniti svojih koristi tudi v narodnostnem pogledu.

Dotaknili se bomo še enega kočljivega vprašanja, ki ga urb. načrt točno predvideva in to je, da se bo tržaško pristanišče razvilo v veliko petrolejsko pristanišče, ki bo služilo za severno-vzhodno Italijo, Bavarsko in Avstrijo. To pomeni hud udarec za Trst in njegov gospodarski razvoj. S takim načrtom bodo preprečili vsak razvoj turizma, saj bo morje vedno bolj onesnaženo. Zasedli bodo še preostala zemljišča za nove naftne rezervoarje. Zemljišča, ki še preostajajo, so neobhodno potrebna za kmetijstvo in za zelena področja, ki so stvarno potrebna tudi za splošno zdravje tukajšnjega prebivalstva. Žalo-

stno pa je, da se načrt, po katerem Trst postaja izrazito petrolejsko mesto, stvarno uresničuje. Petrolejska čistilnica «Aquila» se neprestano širi in je že pred časom vložila prošnjo na posamezne občine za dovoljenje, da bi zgradila naftovod od Žavelj do Palmarnove. Čistilnica «Vincor» bo prejela obširno površino zemljišča pri Orehu za graditev nove tovarne. Državna ustanova ENI meni, da bo v dolinski občini razlastila 150.000 kv. m. površine za izgradnjo novega naftovoda, od koder bi dovajali surovo nafto v Portogruaro. Nekateri petrolejski strokovnjaki trdijo, da bo v kratkem času morala SIOT postaviti še en vod iz Trsta v Ingolstadt in še drugega za Avstrijo.

Vse ti novi vodi bodo speljani čez tržaški in goriški Kras, kar pomeni razširiti rezervno traso in s tem povzročiti novo veliko škodo lastnikom in Krasu. Proti takim škodljivim načrtom, proti novim razlastitvam in služnostim, se lahko uspešno upiramo, če enotno nastopimo vsi in vse občine.

To pa pomeni, da moramo upravitelji, ob podpori vse slovenske in demokratske javnosti, odreči vsa dovoljenja za navedene načrte. Ni dovolj, da razlastitvam nasprotujemo zgolj iz propagandnih razlogov, kot to delajo najbolj «pristni» Slovenci, ki sicer sodelujejo v odborih in sploh v politični koaliciji, ki je te načrte za razlastitve in ustanovitev novih služnosti pripravila.

DUŠAN LOVRIHA

Festival DELA v Dolini. Na zborovanju so govorili tovariši: Dušan Lovriha, Albin Skerk in Emanuele Macaluso.

Vprašanje o TV programu v slovenskem jeziku

Senatorja tov. Paolo Sema in Silvano Bacicchi sta vložila nujno vprašanje predsedniku senata in ministru za pošto in telekomunikacije, ki je pristojen tudi za vprašanja RAI-TV, «da bi izvedela, ali se mu ne zdi potrebno, da začne ustrezne korake, ki naj zagotovijo slovenskemu prebivalstvu v deželi Furlaniji-Juljski krajini televizijske oddaje v slovenskem jeziku».

Senatorja poudarjata, «da bi morala televizija v slovenskem jeziku odajati vsak dan, izražati duh in izročila slovenske manjšine v Italiji ter ustrezati političnim in kulturnim potrebam Slovencev v Italiji. Zato naj

bi oddaje nadzorovala komisija, ki bi morala biti obvezno sestavljena iz italijanskih državljanov slovenske narodnosti».

Festival mladine

Tudi mladi komunisti pripravljajo festival svojega tiska. Ta bo v Ljudskem domu v Križu v soboto, 5. in v nedeljo, 6. avgusta. Na sporedu so razne igre in plesna zabava, predvajali pa bodo tudi zanimiv film o Vietnamu.

V soboto se bo prireditev začela ob 19. uri v nedeljo pa ob 16. uri. Udeležite se!

PRISPEVKI za SKLAD «DELA»

Mihalič Viktor, Krogla, 2.000 lir.
I. S. ob priliki festivala v Dolini 50.000 lir.

Iskrena hvala.

ŠAGRA «JUVENTINE» - ŠTANDREŽ (Športno igrišče) Gorica

Nedelja, 30.7 ob 8,30 OCENJEVALNA AVTOTEKMA

Organizira PD «O. Župančič»
Ob 20,30: Nagrajevanje in ples (Igrajo I Nobili in Kraški odmevi)

Torek, 1.8. ob 20,30: ZA MLADINO igrajo I NOBILI

Sreda, 2.8. ob 20,30: Ples (Igrajo I Nobili in Kraški odmevi)
TEKMOVANJE V VLEČENJU VRVI

Petek 4., sobota 5., in nedelja 6. avgusta ob 20,30: Ples (Igra «Briški slavček»
Izvolitev
«MISS JUVENTINA 1972»

V soboto 29. julija ob 21. uri BOKS Reprezentanca SLOVENIJE

in FURLANIJE - JULJSKE KRAJINE
Organizatorja: U.P. Goriziana in Juventina

Vse dni bogat srečolov.

Izlet

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu priredi, v sodelovanju s Pokrajinskim združenjem rejcev, poučni izlet. Slednji je namenjen kmetovalcem tržaške pokrajine, ki se bavijo z živinorejo.

Na izletu, ki bo v dneh od vključno 28. do vključno 31. avgusta, si bodo izletniki lahko ogledali najpomembnejše živinorejske obrate v pokrajinah Trento, Bocen, Sondrio in Verona.

Prijave s predhodnim pologom kavnice v višini 1.000 lir sprejema Kmetijsko nadzorništvo v ulici Ghega 6 do zasedbe razpoložljivih mest in v vsakem slučaju pa najkasneje do 11. avgusta.

Ideležencem bo kmetijsko nadzorništvo brezplačno nudilo potne stroške in prenočnino.

Festival komunističnega tiska v Saležu

Sobota, 29. julija:

ob 18. uri - otvoritev, ob 19. uri koncert godbe na pihala «PARMA» iz Trebča.

Nedelja, 30. julija:

ob 9. uri - mladinski slikarski «EX TEMPORE», ob 18. uri - pester spored. Sodelovali bodo: moški pevski zbor «SIMON GREGORČIČ» iz KOPRA, mešani pevski zbor «RDEČA ZVEZDA» iz SALEŽA-ZGONIKA, godba na pihala iz TURIKA in AMATERSKI ODER s PROSEKA-KONTOVELA, ki bo igral enodejanko «IZDAJALEC».

Ob 19,30. bosta govorila senator PAOLO SEMA in deželni svetovalec dr. JAN GODNIČ, predsedovala pa bo TAMARA BLAZINA.

V soboto, nedeljo in ponedeljek od 21. do 24. ure plesna zabava. Igral bo ansambel «THE LORDS».

Prireditev bo v senčnatem gozdiču. Za hrano in pijačo je preskrbljeno. Točili bodo domače vino.

Festival prireja sekcija KPI zgozniške občine.

Zadnja seja sedanjega občinskega sveta v Trstu

Šolsko poslopje v Trebčah naj popravijo med počitnicami

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta, ki je bila dne 11. julija, sta bila odobrena dva važna sklepa o gradnji poslopij za srednji šoli pri Sv. Sergiju in na Greti ter o prenovitvi šolskih poslopij pri Sv. Ivanu (ul. delle Docce) in v ulici Svevo.

Ob tej priliki je posegla v razpravo tudi svetovalka tov. Jelka Gerbčeva. Med drugim je poudarila, da so za devni sklepi važni, da pa je še mnogo drugih vprašanj, ki bi jih morali nujno rešiti. O teh vprašanjih so razpravljali tudi na sejah rajonskih konzult. «V resnici, tako je dejala, še nimamo pravega načrta o gradnji šolskih poslopij. Pristojna občinska odbornica je predstavila le nepopoln seznam raznih potreb, ki pa ne vsebuje predlogov za konkretno rešitev. Občinska uprava je sicer predlagala, naj bi deželna vključila v svoj petletni načrt tudi zgraditev nekaterih šolskih poslopij v Trstu, toda ko je deželna uprava sporočila, da ne namerava prevzeti teh gradenj, ni povedala, kaj namerava storiti. Ko vpra-

šujemo po načrtu, mislimo na splošen, popoln, perspektiven načrt. Naštevaje le nekaterih potreb nas nikakor ne more zadovoljiti. V vidiku je treba imeti tudi potrebe po celodnevni pouku».

Tov. Gerbčeva je omenila tudi položaj na Proseku. Rekla je, da bi morali pohiteti z deli tako da bodo dovršena pred začetkom novega šolskega leta. Navedla je tudi probleme drugih krajev; omenila je tudi vprašanje šolske telovadnice v Barkovljah. Dlje se je ustavila pri obravnavanju problema šolskega poslopija v Trebčah, kjer so navzlic večkratnemu opozorilu pristojnih organov morali nadaljevati pouk v učilnici, ki je v skrajno slabem stanju, kar potrjuje tudi velika razpoka na steni. Kljub ugotovitvi strokovnjakov, da obstaja nevarnost, da se stena zruši in kljub obljubam, da bodo poslopje popravili med počitnicami, doslej tega niso storili. Tov. Gerbčeva je zahtevala, da se mora nemudoma poskrbeti za popravilo trebenske šole.

Uspeh festivalov Dela v Dolini in Doberdobo

Tradicionalni festival DELA v Dolini je bil vsestransko zelo uspešen. Tudi organizacija je bila prav dobra. Zaslugo za to imajo predvsem tovariši iz dolinske sekcije KPI.

Na prvi festivalski prireditvi, ki je bila v soboto 15. t.m. zvečer, so sodelovali: godba na pihala iz Brega, mešani pevski zbor Slovenec iz Boršta in moški pevski zbor Fran Venturini iz Domja. Hvaležno občinstvo je nastopajoče nagradilo s toplimi aplavzi.

Sobotno prireditev je otvorila tov. Jelka Gerbčeva, članica vodstva tržaške federacije KPI.

V nedeljo, 16. t.m. popoldne je najprej nastopila godba na pihala iz Ricmanj, nato pa je nastopila folklorna skupina Brodograditelj z Reke. Ta skupina je izvajala pester spored pesmi in plesov jugoslovanskih narodov. Spored je bil bogat, pester in je številnem občinstvu zelo ugajal.

V nedeljo je bilo tudi politično zborovanje. (O tem zborovanju objavljamo poseben zapis).

Festival se je zaključil v ponedeljek, 17. t.m. zvečer. Tedaj je nastopil moški pevski zbor Valentin Vodnik iz Doline. Čeprav je bilo vreme neugodno, se je zbralo na festivalskem prostoru številno občinstvo in je marljive pevce hvaležno pozdravilo. Prireditev je zaključil tov. Mirko Kapelj, odgovorni urednik DELA.

Vse tri večere je bila tudi plesna zabava. Igral je popularni ansambel Kras.

Na tem mestu se zahvaljujemo članom dolinske sekcije KPI, tovarišem in tovarišicem iz drugih sekcij, ki so pomagali pri delu, vsem pevkam, pevcem, godbenikom, folklornemu ansamblu z Reke in napovedovalkam ter vsem, ki so kakor koli prispevali k uspehu prireditev in seveda vsem, ki so se prireditve udeležili.

Zborovanje

Na festivalu Dela v Dolini sta na glavnem političnem zborovanju govorila tovariš Albin Škerk in član osrednjega vodstva KPI, tov. Emanuele Macaluso.

Tovariš Škerk je v svojem govoru omenil težave tržaškega gospodarstva, ki ogrožajo osnovne proizvodne strukture (pristanišče, ladjedelnice in dr.), kakor tudi zaposlitev v industriji in pridruženih sektorjih. Še enkrat, je poudaril, je vlada s svojo zgrešeno gospodarsko politiko, načrtovanjem brez smotnosti in demokratičnega prispevka baze, oškodovala naše mesto in deželo. Sploh je interes delovnih mno-

žic, da se ta vlada čimprej zruši, preden bi utegnila še bolj škodovati.

Škerk je nato spregovoril o odprtih vprašanih slovenske narodne manjšine. Pomen boja slovenske manjšine za zakonsko zaščito in enakopravnost ocenjujemo kot pomemben preizkus demokracije za Italijo. V tem boju imajo Slovenci ob strani velike napredne sile, ves delavski razred in predvsem KPI, ki je v svojem kongresnem zaključku svojo manjšinsko politiko utemeljila na najširši način.

Za njim je spregovoril član osrednjega vodstva KPI Emanuele Macaluso. Z nekaj primeri je orisal stališča nove centristične vlade, glede katere je dejal, da ni samo naključje, če so fašisti začeli v zbornicah podpisati njene zakone. Saj se fašisti v tej vladi in v njenem programu lahko enačijo, Andreotti pa se jih sploh nikoli ni ubranil.

Ta vlada ima dejansko podporo le pri fašistih in veleindustrijih, ki se pripravljajo na jesenske sindikalne spopade in vedo, da jim podložna vlada zelo koristi.

Macaluso je navedel primer pokojninskega zakona, ki je okrnjen in starim delavcem nikakor ne priznava kdovekakih pravic. Gre za zakon, ki ga komunisti ne marajo, saj priznava upokojencem le nekaj borih tisoč, lir poviška, medtem ko so ti v svojih nastopih vendarle zahtevali več, ne samo denarja, temveč skrbstva, podpore, priznanja — skratka pokojninsko reformo v Italiji.

Končno je Macaluso načel vprašanje naše manjšine in odnosov z Jugoslavijo. Dejal je, da prebivalstvo v naši deže-

li ve, da je demokratična politika do manjšin, kar pomeni, da je treba v celoti priznati svete pravice slovenske narodne skupnosti v Italiji, kakor tudi prijateljski odnosi s socialistično Jugoslavijo, lahko predvsem plod nove politike, za katero so napredne in demokratične sile že dokazale, z dejanji, da poznajo pravo smer in da jih preveva politična volja v tem smislu.

Macaluso je — skratka — hotel poudariti, da velja bojno geslo zruševanja centristične vlade in ustvarjanja pogojev za demokratični preokret v državi ob podpori osnovnih sil demokracije: komunistov, socialistov in katoličanov, tudi za slovensko manjšino in odnose z Jugoslavijo. Te sile (komunisti, socialisti in napredno katoliško krilo) so že dokazale, da jim je v dejanjih in načelih, za rešitev slovenskega manjšinskega vprašanja, kakor tudi za prijateljstvo z Jugoslavijo.

Te sile, ki jih je Macaluso omenil, so v Italiji determinantne — večinske, zato je tembolj pomembno, da se delo slovenskih komunistov usmeri na to področje, k tem ciljem.

Doberdob

Tudi festival v Doberdobo je bil zelo uspešen. Prireditev in zborovanja se je udeležilo veliko število domačinov in okoličanov, Slovencev in Italijanov.

Na zborovanju, ki je bilo v nedeljo popoldne sta govorila: tajnik goriške federacije KPI tov. Paizza in član vodstva tržaške federacije KPI tov. Spetič.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Folklorna skupina BRODOGRADITELJ z Reke na festivalu DELA v Dolini.

«Ognjena nevihta» v Vietnamu

Junaški boj za svobodo Vietnamu se nadaljuje.

Ameriški napadalci so v Vietnamu preizkušali ne le najodobnejša klasična orožja temveč tudi strupena kemična sredstva. Svojčas je tisk obširno poročal o strupenih plinih, ki so jih Američani spuščali z letal ter z njimi okužili poljske pridelke in rastlinstvo sploh. O tem zločinskem početju so razpravljali na raznih mednarodnih forumih.

Prav tako so prišla na dan razna druga grozodejstva, ki so jih počenjali ameriški plačanci. Spomnimo se množičnih pokolov civilnega prebivalstva požiga številnih naselij ipd.

Pred kratkim pa je prišlo na dan, da so v ameriških vojaških laboratorijih in seveda v Vietnamu pripravili in preizkušali orožje, imenovano «ognjena nevihta». To orožje bi, če bi bilo uspešno, za sabo pustilo takšno opustošenje, kot če bi eksplodirala atomska bomba.

Poskuse z «ognjeno nevihto» so delali od leta 1965 do 1967. Narava pa je bila močnejša od rušilnih prizadevanj ljudi in tehnike. «Ognjeno nevihto» je zadušilo ali tropsko deževje ali pa bujno rastlinstvo ali pa je enostavna moč življenja in nezadržna moč reprodukcije premagala moč smrti «ognjene nevihte».

Te dni se je izvedelo tudi to, da ameriško letalstvo zadnji čas vse pogosteje uporablja pri bombardiranju pokrajine Kvang Tri na skrajnem koncu Južnega Vietnamu strupene pline. To je, kakor trdi vietnamska tiskovna agencija, ugotovila tudi mednarodna komi-

sija za ugotavljanje ameriških vojnih zločinov.

Mednarodna komisija za ugotavljanje zločinov proučuje več perečih vprašanj, ki so v zvezi z zločinskimi dejanji ameriških napadalcev. Med ta vprašanja spadajo: bombardiranje jezov v Severnem Vietnamu in posledic, ki jih to bombardiranje utegne imeti v bližnjem deževnem vremenu, uporabo novih bomb proti človeku in bombne napade na civilno prebivalstvo, predvsem v mestih in vaseh, kjer ni vojaških naprav.

Navzlic najrazličnejšim poskusom ameriških napadalcev in njihovih pomagačev, vietnamsko ljudstvo vztraja ter na edinstven junaški način nadaljuje boj za svobodo in neodvisnost svoje dežele. S svojo iznajdljivostjo se zna ubraniti tudi pred strupenimi plini in drugimi sredstvi za množično uničevanje.

Ustaška tolpa v BiH likvidirana

V zadnjem času krožijo razne govorice o diverzantskih akcijah v Jugoslaviji, o dejavnosti ustaških skupin, o svobodnem kretanju nekaterih ustaških organizatorjev itd. Nekaj podobnih vesti so objavili tudi razni časopisi. V tujini seveda.

Zvezni sekretariat za notranje zadeve v Beogradu je dne 24. t.m. objavil

sporočilo, v katerem je rečeno, da «je bila ustaška teroristična skupina, ki so jo v Jugoslavijo poslali iz tujine, sestavljena iz 19 teroristov. Jedro skupine so sestavljali znani ustaški kriminalci, ki so prišli večkrat v navzkriž z zakonom in so pred leti odšli iz Jugoslavije. V skupini je bilo tudi nekaj oseb, ki so jih ustaši zmamili v svoje vrste v novejšem času.

Jugoslovanski varnostni organi so ustaško teroristično skupino likvidirali.

Varnostni organi in širša javnost v Jugoslaviji poznajo središča skrajne teroristične emigracije v nekaterih zahodnoevropskih in prekomorskih državah. Organizatorji teh središč s podkupovanjem, izsiljevanjem, pritiskom in s podobnimi metodami zbirajo posameznike sumljive preteklosti in jih urijo za teroristične in diverzantske akcije. Na to so jugoslovanska predstavništva večkrat opozorila tudi oblasti držav, v katerih se teroristi zbirajo in pripravljajo za prevratno zločinsko dejavnost proti Jugoslaviji.

Vtihatapljenje te teroristične diverzantske skupine spada v sklop in pomeni nadaljevanje že prej načrtovanih in izvršenih prevratniških akcijah filofašističnih skupin iz tujine.

V zvezi z raznimi povoricami, da se je dozdevno vtihatapila večja skupina teroristov, da so se svobodno gibali, da so izvedli diverzije, napadli nekatere objekte in da so se dozdevno vtihatapile še druge skupine, zvezni sekretariat za notranje zadeve poudarja, da so te in podobne govorice zlonamerne in brez vsake osnove». Do tu uradno sporočilo.

V našem listu smo že zapisali, da «ni verjetno tajnost, da so fašistični zločinci iz hrvatske povojne politične emigracije aktivni tudi na našem ozemlju, zlasti v Trstu, kjer jih s tukajšnjimi fašisti veže 40-letno izročilo tesnega sodelovanja, pa čeprav ne javno». Dalje smo poudarili, da «tako, kot bi morala biti dolžnost organov javne varnosti, da raziskuje pojave neofašističnega terorizma domačega kova, bi moralo veljati tudi za ustaški terorizem». To ponavljamo tudi danes.

V zadnjem času večkrat slišimo po tržaškem radiu vest o tajnem pobegu čez mejo ter o prošnji za politično zavetišče. Čudno, zares čudno, zvenijo te besede. Znana stvar je, da so jugoslovanske meje na stečaj odprte in da zares nobenemu poštenemu jugoslovanskemu državljanu ni potrebno tvegati tajnega prehoda čez mejo. Vsiljuje se nam vtis, da so viri teh informacij sumljivega izvora. V določenih krogih se kar ne morejo sprijazniti z dejstvi. Tudi odprta meja jim ni pogodu. Najraje bi še naprej govorili o «železni zavesi», potvarjali dejstva in širili skodželjne vesti o Jugoslaviji.

O dvojezičnih napisih na Koroškem

«Kladivo»: «V resnici je odlok o 205 napisih načrtno nadaljevanje sistematičnega uničevanja pravic slovenske manjšine na Koroškem»

Avstrijski parlament je dne 6. julija sprejel državni zakon o uvedbi dvojezičnih topografskih napisov na nekaterih področjih na južnem Koroškem. Predlog tega zakona so avstrijski socialistični prvaki izdelali za hrbtom in brez privolitve kvalificiranih slovenskih predstavnikov. Slovenska javnost — in to je razumljivo — novega zakona ni sprejela z zadovoljstvom.

«Načrt o dvojezičnih napisih — tako beremo v listu «Kladivo», ki ga izdaja koroška Slovenska kulturno-politična organizacija (list izhaja na Dunaju) — je le navidezna koncesija avstrijske vlade demokratičnim zahtevam slovenske manjšine. K temu dejanju so prisilile avstrijsko vlado napisne akcije ki so se zvrstile v velikem številu od oktobra 1970 do danes... V resnici je odlok o dvestopetih napisih načrtno nadaljevanje sistematičnega uničevanja demokratičnih pravic slovenske manjšine na Koroškem... S tem načrtom bodo ustvarili po celem južnem Koroškem nekatere 'slovenske' vasi, medtem ko bodo ostala mesta in vasi 'nemška'. S tem je avstrijska državna birokracija dosegla dvoje: 1. med delovno ljudstvo na dvojezičnem terenu je načrt vlade zasejal nacionalistične prepire; 2. s posameznimi napisi se nadaljuje nacionalistični pritisk na slovensko manjšino...».

«Kladivo» dalje poudarja, da «ker načrt avstrijske državne birokracije cepi enotnost delavskega razreda in zostruje nacionalistični pritisk na pripadnike slovenske manjšine, ga zavračamo in mu postavljamo nasproti edino resnično demokratično rešitev, ki se glasi: dvojezične napise za celotno dvojezično ozemlje».

Mimo in za hrbtom slovenske manjšine

O tem važnem in zelo delikatnem vprašanju je dr. Janko Jeri objavil v «Komunistu» (glasilo Zveze komunistov Jugoslavije) daljši zapis. Iz tega zapisa smo povzeli naslednje:

Določbe 7. člena avstrijske državne pogodbe v prid «avstrijskim državljanom slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem», sicer ne pomenijo kakega posebnega optimuma manjšinske zaščite, a bi lahko, če bi bile seveda dosledno in posteno izvajane, nudile stvarno podlago za enakopravnejše sožitje

med obema narodoma. Še posebej, če upoštevamo vse tisto, kar je bilo koroškim Slovincem obljubljeno, pa nikoli dano že v času prve avstrijske republike. Predstavniki slovenskih organizacij so izdelali skupno spomenico (11.10.1955), v kateri so podrobno (šolska ureditev, enakopravnost slovenskega jezika, soodločanje manjšine) pravno utemeljili svoje pobude za ureditvev 7. člena, da bi se tako brez-pogojno izognili, kakor pravijo v sklepnem odstavku, napetostim, ki «niso v splošnem interesu države in mirnega sožitja vseh narodov». Upravičeno so namreč tudi koroški Slovenci pričakovali, da bodo po dogovoru «o nedotakljivosti in nedeljivosti» Avstrije pristojni krogi bolj širokogrudno načeli odprta manjšinska vprašanja. Po letu 1955 se je sicer avstrijska vlada nekajkrat posvetovala s kvalificiranimi predstavniki slovenske manjšine in plod tega dialoga je bil, da so sporazumno uredili nekaj vprašanj (od šolskih do odškodnin zaradi nacističnega preseljevanja in nekaterih podpor za slovensko kulturno dejavnost). Nikakor seveda tega ni podcenjevati, a je vendarle treba ugotoviti, da so ostala osrednja vprašanja slejkoprej odprta. Še več: mimo in za hrbtom manjšine so sklepali in odločili o nekaterih voličih povojnega manjšinskega varstva na Koroškem. Od dvojezičnega koncepta, šolske odredbe 3. oktobra 1945, ki je vpletala na Južnem Koroškem obvezni dvojezični pouk za vse šoloobvezne otroke, je ostal po sklepu koroškega deželnega glavarja (22. septembra 1958, kar je sankcioniral tudi kasnejši zakon (19. marca 1959) samo še labilen torzo (že od vsega začetka pouka niso imeli na 10. od 108 šol, ob ukinitvi, v šolskem letu 1958-59 pa je bil tak samo še na 96 šolah), kar je z vsemi vzporednimi posledicami (predvsem omejitvev dvojezičnega ozemlja) potisnilo avtohtono slovensko narodno skupnost v svojevrstno pat pozicijo, ki traia še danes.

Podobno restriktiven je bil zakon (19.3.1959), ki je omejil uporabo slovensčine na tri sodne okraje: Pliberk, Železno Kaplo in Borovlje, medtem ko je med pozitivnejše ukrepe prištevati odlok (9.3.1957) o ustanovitvi slovenske gimnazije v Celovcu. Še posebej trpki in za povojne koroške razmere nadvse značilni v tej delni genzi pa so popisi prebivalstva zavoljo

rezultatov in nič manj zaradi metod, ki so jih uporabili in katere po svoji groteskosti nimajo primerjave v povojni zahodni Evropi. Tako D. Druškovič navaja, da so leta 1951 glede na jezikovne kategorije ugotovili na Koroškem 42.059 Slovencev, deset let pozneje 25.472 in leta 1971 na osnovi preliminarnih časnarskih podatkov 27.450. Novejša slovenska strokovna analiza pa ugotavlja za ozemlje dvojezičnega šolstva za leto 1951, 48.401 in za vso Koroško najmanj 53.805 slovensko govorečih oseb, pri čemer je upoštevano tudi narečje oziroma bilingvalna usposobljenost. Ves splet glede kvalitete, opozarja avtor, ne navaja koroških Slovencev samo k nezaupanju ali k odločnemu odklanjanju, da bi posebej ugotavljali njihovo število, ne daje le manipulativnih možnosti silam, ki niso naklonjene koroškim Slovincem, in ne omogoča le izgovorov za neuresničevanje manjšinskih varstvenih določil, temveč dopušča podmeno, da gre za nepretrgano strateško težnjo, ki po uradni statistični poti postopno minimizira slovenski živelj na Koroškem.

Določila so v nasprotju z dejanskim stanjem

Pravično in iskreno zasnovano manjšinsko varstvo pa ne more kapitulirati pred izvršenimi dejstvi, ne more se torej sprijazniti kot z normalnimi, s takimi «statusi quo», ki so bili ustvarjeni z grobimi raznarodovalnimi pritiski, z očitnim restriktivnim interpretiranjem z državno pogodbo sprejetih določb. Nevzdržna je teza, da je po nekašni objektivni nujnosti manjšini usojeno, da številčno kopni in usiha. V moderni družbi, katere primarni moralni zakon je medsebojno spoštovanje in strpnost, pač ni mogoče pogrevati teze še o kaki samodejni, «spontani asimilaciji»; razčlenjevati je mogoče le pahljačo bolj ali manj posrednih in neposrednih, neprikritih in prikritih pritiskov večine, s čimer soglašajo tudi novejši narodno-sociološke raziskave. Ustvariti je treba zares in dejansko takšne «normalne» razmere, da se bi manjšina počutila resnično enakopravno in svobodno.

Zanesljivo napak bi ravnali, ko bi pri vrednotenju aktualnih gododkov in pojavov pozabili na osnovna dejstva iz novejšje zgodovinske geneze, še

(Nadaljevanje na 8. strani)

Festival v Doberdolu

(Nadaljevanje s 5. strani)

Tov Paizza je v glavnem govoril o sedanjem političnem položaju v državi, o težnjah velekapitala in demokristjanskega vodstva, da bi potisnila nazaj delavsko gibanje ter prisilila družbo k stagnaciji, kar pa se ne more zgoditi spričo močnega nastopa aktivnih družbenih sil.

Tov. Spetič je glavni del svojega govora namenil vprašanju slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi. Med drugim je podčrtal, da je ključ reševanja slovenskih vprašanj v enotnosti vseh dobronamernih Slovencev, v skupnih pobudah v parlamentu, da se vsili parlamentarna razprava o zakonskih predlogih za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Podčrtal je tudi, da bodo enotni nastopi Slovencev tembolj učinkoviti, če bodo povezani s splošnim bojem italijanskega delovnega ljudstva za demokratizacijo države in družbe.

Festivalske prireditve so potekale v vedrem razpoloženju. Na njih so sodelovali: ansambel Kraški odmevi, ansambel Galeb in pevka Nevija Rigut iz Zagreba.

Tovarišem iz doberdobske sekcije partije naj gre topla zahvala za ves trud, ki so ga vložili za prodoren uspeh vseh festivalskih prireditev. Hvala tudi vsem, ki so se prireditve udeležili.

Smrt partizanske matere

Pred kratkim je preminila tov. Jožefa Starc, mati tovariša Andreja-Stanka, člana sekcije KPI na Proseku-Kontovelu.

Pokojna je bila zavedna slovenska žena, dosledna antifašistka. Kot taka je aktivno sodelovala v protifašističnem in osvobodilnem gibanju. Njen dom je bil shajališče partizanskih borcev in uglednih voditeljev odporiškega gibanja. Ko je sin Milko odšel k partizanom, so jo fašisti aretirali. V Coroneu so jo hudo mučili. V zloglasnem zaporu je ostala do razpada fašističnega režima.

Tudi po vojni je tov. Starčeva sodelovala v demokratičnem gibanju. Zelo rada se je udeleževala kulturnih prireditev in političnih manifestacij. Zelo si je želela, da bi dočkala dan, ko bo na Proseku odkrit spomenik padlim v NOB. Ta dan je sicer dočkala, a dva dni zatem je umrla.

Naj ji bo lahka domača zemlja!
Vsem žalujočim izražamo globoko sožalje.

V avgustu, kot običajno, naš list ne bo izhajal. Prihodnja številka bo izšla 8. septembra.

UREDINSTVO

O dvojezičnih napisih na Koroškem

(Nadaljevanje s 7. strani)

posebno na tista, ki so tako ali drugače bistveno vplivala na poznejši razplet in procese. Samo v tem kompleksnem, stvarnem okviru je mogoče tehtneje razmišljati tudi o zakonu (dunajski

parlament ga je sprejel 6. julija letos z izključno glasovi socialističnih političnokoroških vasi dvojezične topografske napise, in sicer 205 krajev (naselij) v 36 občinah.

Kar zadeva postopke (metodo) pri sprejemanju tega zakonskega predloga, so že kvalificirani predstavniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem opozorili, da so bili o tem pozno in dolgo le delno informirani, da je bil predlog sprejet brez njihove privolitve ob podrobno dokumentiranih pridržkih. Vsebinsko pa temelji ta pobuda na načrtu, da bi vpeljali dvojezične topografske napise povsod tam, kjer so leta 1961 našli vsaj deset odstotkov slovensko govorečega prebivalstva. Znano pa tudi je, da je bilo med vsemi povojnimi štetji najneugodnejši za avtohtoni slovenski živelj prav popis leta 1961, na kar vse so razčlenjeno in podprto opozorili slovenski pa tudi nekateri avstrijski strokovnjaki. Razen tega je tak način reševanja v nasprotju s tretjim odstavkom sedmega člena državne pogodbe, ki določa obveznost Avstrije, da uvede v »upravnih in sodnih« okrajih Koroške, Gradišanske in Štajerske s slovenskim ali mešanim prebivalstvom »označbe in napise topografskega značaja prav tako v slovenskem ali hrvaškem kot v nemškem jeziku. Kakor opozarjajo izvedenci, izhaja ustrezno določilo sedmega člena iz teritorialnega načela in sklenjenosti slovenskega in jezikovno mešanega območja južne Koroške, oblikovanega v mejah južnokoroških političnih (upravnih) in sodnih okrajev, vsekakor pa v okviru značne uredbe o dvojezičnem šolstvu iz leta 1945. Uresničitev tega zakona bo torej v nasprotju z dejanskim stanjem ponazorila, da ni več strnjene slovenskega ozemlja in da je območje, na katerem danes prebivajo Slovenci, razdrobljeno in »razpršeno«.

Dvojezične napise naj bi zavoljo domnevnega premejnega odstotka dobi- le v glavnem le odročne vasi in so iz te »dvojezične topografske narodnostne zaščite« izključena domala vsa pomembnejša gospodarska in upravna središča.

Poletne misli

To so mi povedali: Za tržaški slovenski radio neki Federico (za prijatelje in Amerikance: Miro) pripravlja oddajo o krvodajalcih. Pripravil je magnetofon in zavrtil trak.

«Gospa, kdaj ste prvič darovala svojo kri?»

Odgovor mlade ženske: «Pred nekaj leti, ko so zbirali kri za Vietnam.»

Prst radijskega kronista je živčno ustavil magnetofonski trak.

«Gospa, tega pa ne moremo snemati. Oprostite.»

In vendar, kri ni voda.

* * *

Iz predzadnje številke «Katoliškega glasa»: Anonimni kraški modrijan zabavlja čez antifasiste in se sprašuje, kaj se bo zgodilo, ko fašistov ne bo več v Italiji.

Če naj povem svoje osebno mnenje, mislim, da tedaj «Katoliškega glasa» ne bo več.

* * *

Tako se dr. Legiša in gospod Bortolin nista odzvala vabilu demokratičnih kmetov. Odstopila sta iz upravnega sveta kmečke blagajne, kjer — tako so obljubljali Coldiretti — bi morala zastopati interese 224 volilcev. Baje jim družba drugih slovenskih kmetov ni ugajala. Osebno pa mislim, da se je zgodilo drugače: Bonomi dixit.

* * *

Priporočilo vsem slovenskim dijakom srednjih šol: Preko poletja se odpočijte, nadihajte svežega zraka v naravi, krepite svoje telo ob morju ali v gorah. Skratka: oddahnite se od celoletnega sedenja v šolskih klopeh.

Ko se pa boste jeseni vrnili v šolo (ali sploh veste, kdo je vaš novi minister? Demokristjan Scalfaro, doma iz Sicilije, prijatelj prijatelja Scelbe) vedite, da so na letošnjih maturah pisali nalogo o Gramsciju, ki je bil ustanovitelj komunistične partije v Italiji. Na neki šoli pa sta gospod profesor in gospodična profesorica naredila še več. Spraševala sta za besedilo «Internacionale».

Zato vam dajem sledeče napotke: slovenskih inačic Internacionale je več. Ni enotnega besedila, lahko pa najdete zadnje inačico, ki je najbližja besedilu Kominterne, v vsaki jugoslovanski pesmarici. Svetujemo vam, da se je naučite na pamet in da jo skupno zapojete ob prvi zasedbi vaših šol.

Da jo bo ravnateljica slišala...

Pa gospod profesor tudi.

Črt

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst — Ul. Capitolina 3
Dopisništvo v Gorici:
Ul. Locchi 2
Letna naročnina 1.000 lir
Poštni tekoči račun:
Trst 11/7000
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torrebianca, 12